

ZORA.

Glasilo katoliško-narodnega dijaštva.

Z Bogom za domovino!
Slovenski dijaki, združimo se!

Obseg:

	Str.
— Na pragu novega desetletja	1
<i>Milica</i> : Ob studencu	4
„Zarja“	5
Kaj je z našim vseučiliščem?	7
<i>I. Mohorov</i> : Molite za nas!	10
Prošnja	10
Hrepenenje	10
<i>Zabilježio B.</i> : Pod stare dane	11
— Narodni kolek	15
— Dopisi iz dijaških krogov	16
<i>I. Mohorov</i> : Naša pesem	18
<i>Glasnik</i> : † Anton Cvetek. — Desetletnica „Danice“. — Hinavščina. — „Gorotan“. — Na češčino. — Odlikovanje. — „Stric“-duhovnik in vseu- čiliščnik. — Slov. kat. akad. društvo „Zarja“. — Hrvatsko kat. akad. društvo „Hrvatska“. — Slov. kat. akad. društvo „Danica“.	
<i>Listek</i> : Šestdesetletnica, — Almanah. — Število slo- venskih slušateljev. — Podporno društvo. — Zagreb. — Katoliški obzornik. — Što se vidi u sionističkom kongresu u Osjeku? — Po- snemanja vredno. — Vzorna slovenščina.	

November 1904.

Letnik XI. Štev. I. in II.

Dijaška priloga.

Kakor smo lani, tako vabimo tudi letos gg. dijake, da nam pošiljajo svoje pesniške izdelke. Kar bo dobrega, priobčimo, nezrelega sevé ne bomo objavili, pač pa se pogovorili o takih produktih tako prijazno sine ira et studio. Že lanskega leta smo dobili nekaj pesmic, ki niso sicer dovršene, a imajo gotovo tudi vrline na sebi. Poglejmo si jih!

G. Blagoje. Vi ste nam doposlali tri pesmice. Najboljša se nam zdi prva, seveda radi tega še ni dobra za list. Kaj takega kot je na primer stavek, da pride za pomladjo zima je pač malo preveč za doslednega Kranjca: „Ne, škric, za pomladjo pa je pri nas poletje, potem jesen in potem zima“. Neumljiv nam je oni „dih, ki je izvabil Vaši duši tajen vzdih“. Jeli to dih pomladi, devojke pogled, dih noči ali slutnja pred smrtjo — zimo? Lepi sta kitici druga in četrta. Ko bi bili samo ti dve kitici, bi bila pesem več vredna. Glejte takóle:

Čista, kakor solnce v jutru
iz višav
prismehljala se je mlada
mi ljubav.
Več ko v polju cvetk rodila
je pomlad,
več mi je čez noč vzcvetelo
v srcu nad.

Seveda je tako pesem nekončana, toda to prepustimo Vašemu ukusu in fantaziji.

Druga pesmica: „Umrli so njeni pogledi“ gotovo Vas samega ne more zadovoljiti. Pa ona spaka „slaščičarna“. Ne mislite, da je pesnik analist, ki naj piše natančno tako, kakor se je zgodilo, njemu, posebno liriku, je samo za čustva. Zato bi se bili pač že radi besede same raje malce zlagali, tako da bi se potem glasilo na ta način:

Ej, deklica, ne pomniš več večera v perivoji? namesto:

Ej, deklica, se še spominjaš večera v slaščičarni?

Potem v drugi kitici poveste tako malo, a tako nerodno, da je minulo eno leto, morda niti ne. Tudi nam je neumljivo, kako Vam morejo očitati meseci, da ste tepec. Predstavljate si pač vso stvar prav na debelo alegorično. No, slednjič poveste, da so umrli Vaše drage pogledi. Tega ne razumemo in tudi ne vemo, zakaj so ji umrli, morda pa si je — oprostite — pokazila želodec v slaščičarni, pa je obledela in omršela.

Tretja pesem se bere kaj lahko, samo oni „kruti meč smrti“ nas nekoliko ženira. Ideja vseskozi mladeniška ni originalna, tem manj originalno izražena. Take stvari bi povedal Heine takole:

Es ist eine alte Geschichte

Und wem sie just passieret,
Dem bricht das Herz entzwei.

Torej kratko, krepko, zdravo in reelno, nikdar samih sanjarij, to ni duh naše zemlje.

Javno vprašanje.

Slovensko dijaštvo je silno radovedno, kaj dela vsučiliški odsek, ker ne skliče nikdar nobene seje. Ali bomo tudi te važne dogodke, ki se vrše sedaj, pustili v svetem miru mimo nas? Zganimo se!

Našim naročnikom.

Živahno gibanje med slovenskim dijaštvom nam je dalo povod, da smo se odločili **letošnje leto** izdajati „Zora“ vsak mesec tekom šolskega leta, tako da bo letnik obsežal deset števil. Za mesec oktober in november smo izdali prvi dve številki skupaj, za december bo pa izšla takoj prve dni tretja številka in potem vsak mesec ena do incl. meseca julija.

„Spomenica“ bo gotova po novem letu in jo bomo takoj doposlali vsem lanskim naročnikom, ki nam niso ostali na dolgu z naročnino.

Kakor doslej bo „Zora“ tudi v prenovljeni obliki skrbela za to, da bo najboljši slovenski dijaški list, ki se bo oziral na vse, kar utegne zanimati naše dijaštvo. Želji, naj bi prinašali več leposlovnih sestavkov, bomo skušali na ta način ustreči, da bomo **redno v vsaki številki objavljali „dijaško prilogo“**, v kateri bomo objavljali ali pa ocenjevali nam doposlane spise. Naše srednješolce prosimo, naj se številno poslužujejo te pravice. Kar bo posebno dobrega, bomo objavljali tudi spredaj med drugimi članki. To prilogo smo vpeljali na izrecno željo naših mladih sotrudnikov in želimo da bi našla pri njih toliko veselja, kolikor bomo mi porabili skrbnosti pri ocenjevanju doposlanih sestavkov. Glavni del lista bo pa posvečen večinoma našemu dijaškemu življenju. Vse kar sedaj zanima in mora zanimati naše dijake, vse kar giblje sedaj razvoj našega akademičnega življenja, zlasti to, kar se tiče katoliško-narodnega dijaštva, bomo vedno v prvi vrsti upoštevali. Dopisi iz dijaških krogov ostanejo, kakor doslej, prosimo le naše vrle dopisnike. naj nam ostanejo zvesti.

Katoliško-narodno dijaštvo ima izvršiti veliko nalogo v bodočnosti. Delajmo vsi na to, da se njegov ugled razširi, da bodo oni dijaki, ki še niso naši odločni pristaši spoznali, kaj je namen in naloga naša.

Vseučiliško vprašanje bomo skrbno zasledovali.

Nasprotnikom pa bomo posvečevali le toliko pozornosti, kolikor je je nujno potrebno. **Kar imajo dobrega, tega ne bomo pobijali**, ker ne maramo, da bi njih očitane, da delamo samo destruktivno, imelo realno podlago. Vemo tudi, da polemika ne pomaga dosti. Današnja številka je sicer precej polemičnega značaja, ali to je bilo potrebno, ker do sedaj „Zora“ že dolgo ni bila izšla. V bodoče pa se bomo, kolikor bo pač mogoče, izogibali prazni polemiki.

Brezozirno pa bomo šibali lenobo med dijaštvom in vse, kar škoduje dijaškemu ugledu ali pa našemu narodu.

Cena listu ostane kakor doslej 2 K, za dijake pa samo 1 K 20 h. Naj bi ne bilo nobenega slovenskega dijaka, ki bi ne bil Zorin naročnik!

Na pragu novega desetletja.

Pretoklo je deset let, odkar izhaja naš list, in danes stojimo na pragu novega desetletja. Ko pošiljamo med svet prvo številko enajstega letnika, je pač primerno, da se ozremo na preteklo dobo, ter pogledamo, koliko želj izrečenih ob rojstvu našega lista nam je izpolnil čas in kaj nam še dolguje. Preteklost je naša najboljša učiteljica, ker nam obenem kaže pot v bodočnost.

Na pragu novega desetletja. Kateri prijatelj katoliško-narodnega dijaštva ne bi bil vesel, če pogleda na preteklih deset let. Skromni so bili naši začetki. „Danica“ na eni strani z veseljem pozdravljena, je ravno v odločilnih dijaških krogih naletela na najhujši odpor. Kdor pozna tedanje dijaške razmere, se ne bo čudil, da so se takrat prijatelji novo ustanovljenega društva tako bali za njegov obstoj. In „Zora“? Že dejstvo da je izšla pod okriljem „Danice“ je zadostovalo, da ji je tedanje dijaštvo po velikanski večini liberalnega mišljenja napovedalo boj na vsi črti. Kako tudi ne? Saj s tem je bil položen temeljni kamen za stavbo, ki sta jo „Danica“ in „Zora“ tekom preteklih desetih let v kljub vsem oviram neutrudno gradili in ki se imenuje — organizacija slovenskega katoliško-narodnega dijaštva.

Razmere med slovenskim dijaštvom so se od listega časa pa do danes zelo izpremenile, in vsak objektivni presojevalec mora priznati, da so se v marsikakem oziru obrnile na bolje.

Slovenski dijaki smo raztreseni po tujih vseučiliščih. Narodnega ognjišča nimamo, kakor ga imajo dijaštva družih narodov. Zato tudi slovensko dijaštvo kot poseben stan nima tako jasno izraženega značaja, kakor vidimo to pri dijaštvih družih narodov, kjer stoji dijaštvo pred javnostjo kot važen faktor narodnega razvoja. Vendar če se ozremo na sedanje naše dijaške razmere, zapazimo, da ima tudi slovensko dijaštvo kot stan zlasti zadnja leta nekak poseben in precej značilen razvoj. Skoro vsak slovenski dijak pripada k eni struji, ki se strogo loči od vseh družih. To ostro cepljenje v stranke je gotovo dobro znamenje, ker kaže, da dijaštvo umeje duh časa in ve, da se mora že v dijaških letih nare-

čiti načrt, po katerem bo pozneje vsak posamezni uravnaval svoje socialno delovanje. To da je tako malo dijakov-divjakov, kaže, da naše dijaštvo po velikanski večini pozna resnost akademične dobe in pomen akademičnih društev. Saj le s pomočjo teh se more dijaštvo krepko razvijati, saj so ravno dijaška društva, ki imajo nalogo, da nadomeste — kolikor je pač mogoče — slovenskim dijakom vsaj nekoliko to, kar jim je odrečeno samo po sebi, ker nimajo svojega vseučilišča.

Kakor rečeno sedanja organizacija našega dijaštva je mnogo boljša kot nekdanja, in marsikaj, kar nam je bilo včasih nemogoče, nam je sedaj lahko storiti. Vendar danes ni naš namen razmotrivati te pomlajene organizacije, spominjamo se je le radi tega, ker je bila ravno „Zora“, ki ji je največ pripravila pot.

Zora je prinesla nove misli med dijaštvo, ki takrat ni imelo nobenega pravega središča in je bolehalo na letargiji. „Slovenija“, v kateri je gospodarila liberalna klika, ki je storila vse da društvo priskuti slovenskemu dijaštvu, ponujajoč se mu obenem za „duševno središče“, je privzela tako daleč, da ji je velika večina dijaštva pokazala hrbet. Od okoli tri sto slovenskih visokošolcev jih je bilo konaj 50—70 v „Sloveniji“. To je bilo res lepo središče slovenskega dijaštva, prav v smislu one resolucije, ki je bila sprejeta na prvem vseslovenskem dijaškem shodu, v kateri so zbrani liberalni akademiki oklicali „Slovenijo“ kot „edino središče, kjer se zbira slovensko dijaštvo“.

Dezorganizacija v družabnem in duševnem smislu, to je bila značilna poteza tedanjih dijaških razmer.

Ko se je ustanovila „Danica“, se je začel čistilni proces.

Mej duševno popolnoma otopelo dijaštvo, ki se je srečno priučilo tekom časa od starih častitljivih hiš brezmiselno kričati o „svobodomiselnosti“ in se „navduševati“ za narod, početje, ki je postalo nekako tradicionalno, tako da ga je prihajajoča dijaška generacija podedovala za preminulo, je „Zora“ po „Danici“ prinesla nove osvežujoče ideje. Starim razmeram je mala strančica napovedala boj na vsi črti. Proti lenobi — je postavila — delo, proti svobodomiselnosti — krščansko misel. Dočim se je večina dijaštva nazivala „svobodomiselno napredne“, se je nova naša stranka imenovala — katoliško-narodno. Malo jih je bilo tedaj, ki so se oklenili njenega prapora, ali tisti, ki so to storili, so tem odločnejše propagirali svoja načela. Po svojem številu pač niso mogli imeti numeričnega vpliva, zato so pa imeli moralen vpliv. Kajti ideje, ki si jih je izbrala „Danica“ za svoje vodnice, so, dasi večini dijaštva skrajno neprijetne, vendar dobivale tal. Čeprav je „Slovenija“ v modri svoji politiki, sklenila ignorirati „Danico“, vendar ni vse nič pomagalo. Hočeš nočeš,

dijaštvo je moralo računati z novoustanovljenim društvom, saj so še celo treznejši načelni društveni nasprotniki morali priznati, da ima nova struja marsikaj dobrega na sebi. Ako niso bili zadovoljni s „klerikalnimi“ tendencami „Danice“, so pač morali z veseljem pozdraviti socialno misel, trdno prepričani, da bi le ta mogla tedanje gnile dijaške razmere preroditi. Zato so jo tedaj podpirali tudi tisti možje, ki so se pozneje od nje povsem ločili. Skušali pa so po svojih močeh vplivati na to, da ta misel prodre tudi med drugo dijaštvo. In tako se je začelo med slovenskimi akademiki novo precej burno valovanje, ki ga je bilo opazati zadnjih deset let. Burno je bilo to valovanje, mnogo ponosnih „dijaških voditeljev“ je pokopalo v svojih valovih. Mučno je bilo to levljenje, težko so se ločili duhovi, ki so šli neradi narazen, ki so pa morali prej ali slej vzaksebi, ker ni bilo enotne podlage. Dolgo je trajal ta proces, celih deset let, katere se je „Danica“ mirno razvijala, motreč oddaleč to gibanje, o katerem je vedela, da mu je ona vir in vzrok.

Da bi svoje ideje lažje širila med dijaštvom, je sklenila ustanoviti „Danica“ dijaški list, ki bi naj zastopal njene težnje v slovenski javnosti in bil obenem glasilo katoliško-narodnega dijaštva. Izšla je „Zora“, ki je z uspehom „Danici“ gladila trnjevo pot. Bila je središče, okoli katerega so se zbirali enakomisleči prijatelji v naši domovini. Ni malo njeno delo, ako je danes postala glasilo jako močne in tudi že po številu zelo pomembne dijaške organizacije, ki obseza že vse slovenske dežele. Nebroj nasprotnikov, ki so gledali na katoliško-narodno dijaštvo ob njegovih prvih nastopih po strani, so danes njegovi najboljši prijatelji, ker vidijo, da deluje v res pravem slovenskem duhu med dijaštvom. Omenjam samo, da so predavanja, ki jih prirejajo katoliško-narodni akademiki, naši organizaciji pridobila mnogo odkritih prijateljev. In ustanovitev „Straže“ so v domovini tudi pozdravili z velikim veseljem.

To nam daje moč za bodoče delo, ki se ga moramo lotiti s podvojeno silo. Ojačeni po številu gremo lahko brez strahu naprej, v novo desetletje.

„Zora“ bo ostala glasilo in središče vse naše organizacije, kakor je bila doslej. Skrbeli bomo, da bo podajala jasno sliko dijaškega gibanja, po celi Sloveniji, predvsem, kolikor spada v področje naše organizacije, katero krepiti in podpirati je nje prva naloga. Mnogo dela nas čaka v bodočnosti, zato pa le krepko na delo!

In kaka bodi naša bodočnost? Sedaj, ko je naše število naraslo, nas čakajo tudi večje naloge. Predvsem nam je treba trdne koncentracije sil, tembolj, ker naša organizacija obseza vse slovensko ozemlje.

Naj katoliško-narodno dijaštvo vodi v bodoče predvsem ta misel, da v svojem delokrogu podre one separatistične predsodke, ki toliko more naš narodni razvoj. Centralizacija, to bodi naše geslo, kedar delamo med dijaštvom, in kadar delamo med narodom.

Drugič pa je treba dati našemu delovanju nekak točen načrt. Koliko je že storilo katoliško-narodno dijaštvo — ali uspeha ni imelo, kakor je bilo pričakovati — ker ni delalo po načrtu. Zlasti počitniško delovanje bo treba uravnati drugače. Koliko se da storiti tu, sta letos „Zarja“ in „Danica“ dovolj pokazali, tako da sta lahko drugim za vzgled.

Kakor je bilo doslej delo naše geslo, tako bodi tudi v bodoče. To je najboljša garancija, da bomo tudi po številu rastli vkljub vsemu nasprotovanju, saj psovke ne izdajo mnogo, delo je ki prepričuje in — vabi.

Deset let je minulo. „Danica“ in „Zora“ danes lahkega srca polagata račun o svojem delovanju. Laži, ki so jih nasprotniki trosili o njih, je dezavuiral čas. Dejanja so klevetam vzela ves strup. Smehljaje gledamo na jezico naših neprijateljev, naj oni sikajo in piskajo, vedimo, da so tudi triumpfe rimskih cesarjev spremljali žvižgi radovedne druhal. Zakaj bi se jih strašili mi, ko gremo do zmage.

Ob studencu.

Tu v gozdni tišini
v samotni dolini
izvira studenec.

Ko spe iz pečine
skakljaje v strmine,
cvetovi v duhteč se mu spletajo venec.

In cvetje šepeče
s potočkom ljubeče,
ga rahlo poljublja;
potoček cvetlici
še rožnati lici
poboža in doli se v šumi izgublja.

Glej valček peneči,
neskrbno šumeči,
to srce je moje;
hitelo med svet je,
in upanja cvetje
šuštelo o sreči mi bajke je svoje.

Milica.

„Zarja.“

ačenja se novo življenja na vseučilišču, polnijo se društveni prostori in društva sestavljajo bilanco svojega počitniškega delovanja. Bodi torej dovoljen tudi nam kratek pregled društvene delovanja v preteklem letnem tečaju. Dočim je za društveni razvoj dalekosežnega pomena edinole zimski tečaj, služi letni v to, da se posameznik pripravi za udejstvovanje svojih idej, za počitniško delo med narodom. Društveno življenje vrhtega zaradi odsotnosti več članov ni moglo biti enotno in tako plodonosno kot v zimskem tečaju; med važnejšimi predavanji beležimo le: O meteoritih (predaval phil. Fr. Kolenc), o metodiki pouka (phil. V. Rožič) in preidimo takoj k počitniškemu delovanju:

1. 6./III. je predaval cand. iur. Lovro Pogačnik v kat. delavskem društvu v Mariboru. Naslov predavanja: Socijalna demokracija in vera. Poslušalci: delavci, njih število: okrog 60.

2. 27./III. je predaval isti v slov. kat. izobraževalnem društvu v Studencih pri Mariboru o rusko-japonski vojski (35 delavcev poslušalcev).

3. 17./IV. je nadaljeval predavanje o vojski istotam. Poslušalo je 40 delavcev.

4. 12./V. je govoril na občnem zboru podružnic sv. Cirila in Metoda v Gorenji Radgoni isti o sv. Cirilu in Metodu, kot predpodobi slovenskega naroda v trpljenju za katoliško in slovansko idejo. Udeležilo se je predavanja nad 200 mladeničev in deklet iz Slov. Goric in Ogerskega.

5. 19./V. Na veselici kmetijskega bralnega društva v Gornji Radgoni je isti govoril o pomenu mladinske organizacije. Udeleženci kmetje, največ mladeničev in deklet (nad 150).

6. 2./VI. V slov. kat. izobraževalnem društvu v Studencih pri Mariboru je isti nadaljeval predavanje o rusko-japonski vojski. Poslušalo je 40 delavcev.

7. 4./VII. je bila „Zarja“ zastopana na vseslovenskem mladeniškem shodu na Brezjah; govoril je tam phil. V. Rožič, ki je pripel pri tej priložnosti g. kaplanu Fr. S. Gomilšek, kot častnemu starešini „Zarje“, društveni trak. (Sklep obč. zb. z dne 1. VII. 1904.)

8. 17./VII. v slov. kat. delavskem društvu na Prevaljah je predaval phil. Fr. Kotnik o vrednosti dela, o mladeniškem gibanju.

9. 2. in 3./VIII. je zastopal „Zarjo“ nje predsednik phil. A. Detela na slavnostnem shodu v proslavo Fr. Sušila na Velehradu.

10. 7./VIII. je govoril Fr. Kotnik na političnem shodu na Poljani pri Prevaljah o smotru mladeniškega gibanja.

11. 28./VIII. je predaval iur. L. Pogačnik na veselici delavskega bralnega društva v Kamni gorici o življenju in delovanju Matija Langusa. Udeleženci: inteligenca, delavci in kmetje (okoli 200). Sodeloval je tudi pri dvodejanski veseloigri „Tihotapci“.

12. 4./IX. je govoril phil. Fr. Kotnik na mladeniškem shodu na Rečici v Savinjski dolini na Štajerskem o volitvah v IV. kurijo, o namenu mladeniškega gibanja in o koroških razmerah.

13. iur. L. Pogačnik je sodeloval 11./IX. pri veselici, ktero so priredili slov. kat. akademiki skupno s člani slov. kat. delavskega društva na Jesenicah povodom blagoslovljenja temeljnega kamna otroškega vrtca družbe sv. Cirila in Metoda. (Udeleženci: inteligenca, delavci, kmetje; število: okoli 400.)

14. 18./IX. je vspodbujal phil. Fr. Kotnik na vsekoroškem mladeniškem shodu na Vel. Strmcu koroške mladeniče k pridnemu dopisovanju v „Naš Dom“ in navduševal jih za mladeniško gibanje.

15. 18./IX. je govoril phil. A. Rabuza na mladeniškem shodu v Zagorju. Naslov predavanja: Slov. kat. akad. dijaštvo in njegov stik z mladeniškim gibanjem na Štajerskem. Poslušateljev je bilo okoli 400.

16. 25./IX. je predaval phil. Fr. Kotnik na političnem shodu v Štebnu pod Juno o občinskih volitvah v Globasnici, o bistvu mladeniškega gibanja.

17. 25./IX. je predaval phil. V. Rožič na Vegovi slavnosti v Zagorici povodom odkritja nove spominske plošče: Zasluge Jurija barona Vege za Slovence. Udeležilo se je predavanja okoli 1500 ljudi!

Naše glasilo ni „izložba trofej, sadov, truda in boja“ in tudi nikoli ne bode, vendar smo se letos prvič odločili podati nekako sliko našega delovanja, provocirani po kričeči reklami radikalnega dijaštva. Iz teh kratkih vrstic se vidi, da se pojemajoča lučka „Zarje“, kakor nas je blagovolila nazvati radikalno psujoča „Omladina“, kaj lahko meri z vshajajočim solncem „Prosvete“, da so člani „Zarje“ delovali res socijalno med slovenskim ljudstvom, narodom, dočim delujejo radikalni dijaki le kot agitatorji za svoja društva in predavajo dijakom. Kdo je torej bolj narodno-radikalen?

Kaj je z našim vseučiliščem?

Dogodki v Inomostu in Slovenci.

vseučiliško vprašanje je iznova na dnevenm redu. Pri nas je treba vedno izrednih dogodkov, da začnemo premišljati o zadevah, ki so prav za prav za nas vitalnega pomena.

Kolikor moramo dogodke v Inomostu s humanitarnega stališča obsoditi, tako si tudi ne moremo kaj, da ne bi pribili na drugi strani, da so jih izzvali Nemci, ki sedaj skušajo vso odgovornost zvrniti na „valaške zavratne morivce“.

Mi bi se ne pečali s temi dogodki, ko ne bi bilo italijansko vseučiliško vprašanje v bistvu enako vprašanju o slovenskem vseučilišču. Vsaka najmanjša faza je radi tega za nas zanimiva. Kar se je zadnji čas Italijanom zgodilo, utegne morebiti v kratkem tudi nas doleteti. Sicer pa so Nemci sami poskrbeli, da dogodki v Inomostu niso ostali brez direktnih utisov na slovansko dijaštvo.

Nemško dijaštvo je takoj napravilo na dunajskem in graškem vseučilišču „žalobno manifestacijo“ za žrtvami, ki so jih zahtevali nemiri v Inomostu. Slovani gotovo ne bi imeli nič proti temu, ako bi bilo žalovanje odkrito in imelo samo namen pokazati žalost nemškega dijaštva nad žrtvami inomostskih ekscesov. Ali to žalovanje ni moglo biti niti odkrito, saj so bili ravno nemški burši krivi, da je prišlo v Inomostu tako daleč, niti ni imelo zgornjega namena. Bila je to le demonstracija nemškega burševstva za nemški značaj dunajskega vseučilišča. Jasna priča, da je to res, je bil govor nemškega nacijonalca, navzočnost poslanca dr. Erlerja, o katerem vsakdo ve, kako roko je imel pri onih nemirih in pa dejstvo, da se je ta „Trauerkundgebung“ končala s pesmijo „die Wacht am Rhein“. Rektor jo je pozneje imenoval sicer „čisto nedolžno“, vendar vkljub temu nam ne gre v glavo, kaj ima ta pesem opraviti, kadar se žaluje za kom, ki je padel kot žrtva dijaškega hujskanja. S kako „štimungo“ in kakimi nameni so nacijonalni dijaki to slavnost priredili, kaže že dovolj to dejstvo, da so dejansko napadli nekatere Slovence, ki so obdržali klobuke na glavi, ko se je pela ona ultranemška pesem, kakor tudi to, da se tega hujskajočega žalovanja nemška katoliška dijaška zveza „Norica“ ni hotela udeležiti. Ne vemo sicer, ali bo slovansko dijaštvo, ki se je moralo tudi sicer čutiti globoko užaljeno, da je rektor kar preko njega dovolil to ultranemško demonstracijo na vseučiliških tleh, izvajalo radi zgoraj omenjenega dogodka take posledice, kakor bi jih brezdvoma nemško-nacijonalno dijaštvo, ko bi jim kak Slovan prizadejal tako krivico, to pa je gotovo, da si bo to

postopanje rektorata in nacionalnega dijaštva zapomnilo in pri prvi priliki pokazalo, da ne pusti s seboj pometati. Slovansko dijaštvo pa bo tudi vse storilo, da brani dostojanstvo rektorske časti in obvaruje magnificenco sramote, da bi se moglo o njem reči, da nacionalni burši z njim pometajo po svoji volji. Slovansko dijaštvo bo stalo na straži.

Podobna žalitev je doletela slovanske dijake v Gradcu. Tam so se nemški burši spozabili še celo tako daleč, da so sklenili najivno resolucijo, ki ne zahteva od rektorja nič manj kakor to, naj prepove slovenskim dijakom govoriti na vseučilišču v materinem jeziku, češ da je poslovni jezik vseučilišča nemški. Ta zahteva je že tako neumna, da je rektor ne bo mogel izpolniti, kakor vestno sicer pazi na vsako najmanjšo željo nacionalnega dijaštva. To nam pa v dovolj jasni luči kaže, kako daleč smo prišli Slovenci na vseučilišču, kjer smo nekdanj uživali iste pravice kot Italijani v Inomostu in katere bi lahko zahtevali z isto pravico nazaj kot zahtevajo sedaj svoje vseučilišče Italijani. Naj nam te razmere odprejo oči, da se nekoliko osmelimo iz sedajne gnile letargije. Nemška ošabnost nas dovolj izziva. Zadnji čas je, da ji damo primeren odgovor.

Tretjič pa nas morajo razne izjave nemškega dijaštva poučiti, kaj imamo pričakovati od Nemcev v slučaju, da pridemo Slovenci z vseučiliškim vprašanjem v isti položaj, kakor so sedaj Italijani. Te resolucije povdarjajo, da ne sme biti noben Italijan, ki se je udeležil izgredev v Inomostu, vsprejet na kako vseučilišče, kjer imajo nemški dijaki večino, in da morajo biti tisti, ki so bili doslej vpisani, brez usmiljenja relegirani. Ta zahteva pa ni prišla do akademičnega senata v obliki ponižne resolucije, ampak glasi se: sic volo, sic iubeo. Nacionalni burši ravnajo z rektorjem, kakor postopa oče s svojim pobom.

Zdi se nam sicer skoro nemogoče, da bi rektorat buršem ustregel v tej želji, ker potem bi italijanski dijaki sploh nikamor ne mogli iti. Čuditi pa se moramo nad vsmodrim in res ženeroznim postopanjem bistroglatih buršev, ki v isti sapi sklenejo, da noben italijanski dijak ne sme prestopiti tal dunajskega ali graškega vseučilišča in obenem izjavljajo, da Italijanom lastnega vseučilišča sploh treba ni. Ali naj mar tudi ti gredo v Zagreb, kamor nas Slovence tako radi pošiljajo?

Zanimiva je tudi zahteva nemškega dijaštva, da mora rektorat vzeti laškim dijakom pravice do objavljanja društvenih naznanil tudi v materinem jeziku. Naše mnenje je, da je ta zahteva taka, da se mora zanjo zanimati tudi slovansko dijaštvo. Zakaj burši hočejo odstraniti vse, kar bi količkaj na zunaj obiskovalca vseučilišča utegnilo spominjati na to, da ni dunajsko vseučilišče samo nemško. Danes zahtevajo odstranitev italijanskih lepakov, jutri pa pride vrsta na slovanske.

In ako burši sedaj dosežejo, kar žele, se jim bo rektorat li mogel ustavljati, ko bodo naperili svojo jezo proti Slovanom? Mislimo, da ne. Ne glede na to, da čast 2000 slovanskih dijakov zahteva, da ne puste, da bi nemško dijaštvo gospodarilo na dunajskem vseučilišču kakor kak paša v svojem pašaliku, ne smejo slovanski dijaki tega slučaja prezreti, ker s tem spravijo svoje lastne pravice v resno nevarnost. Dunajska tehnika nam je svarilen vzgled.

Spominjamo se, da je bila lansko leto na nekem shodu sprejeta resolucija, ki zahteva, da naj se društvene objave nabijajo v avli v poslovnem jeziku dotičnega društva. Ali bi ne bilo pametno, da bi šli enkrat vprašat rektorja, kaj je z ono resolucijo storil.

Na vsak način po nam zgornja zahteva nemškega dijaštva vzbuja mnogo tehtnih pomislekov, ki jih morajo slovanski dijaki v lastnem interesu dobro preudariti.

Kakor javljajo časniki, bo vseučiliško vprašanje prvo, ki bo prišlo na dnevni red bodočega zasedanja državnega zbora. Naj vendar slovenska javnost skrbi, da ti važni dogodki ne bodo šli za nas brez prida v pozabo. Govori se celo, da se bo razpravljalo o tem, ali bo stalo italijansko vseučilišče v Trstu, ker končno v zraku viseti ne more, ni pa tudi kraja v Avstriji, kjer bi nemška ošabnost ne videla nevarnosti za svojo namišljano posest. Če se to zgodi, potem pa je čas, da tudi Slovenci povzdignemo svoj glas, storimo pa to tako, da nas bodo merodajni krogi morali slišati. Slovensko dijaštvo pa so zadnji dogodki dovolj jasno opozorili, da ne bo molče gledalo, ko se bo razpravljalo vseučiliško vprašanje, ker ve, da se mora prej ali slej tudi njemu izpolniti dolgo gojena želja. Zadnji čas nam je dovolj žalitev prinesel. Uprav čuditi se je, da smo jih mirno prenesli. To kaže dovolj, da nam ni za kravale kot našim nemškim kolegom. Vendar tudi potrpežljivost ima svoje meje. Stojmo na straži, v domovino pa zanesimo klic, ki se bo razlegal po celi Sloveniji, da je prišel tudi za nas čas, ko se mora odločiti vseučiliško vprašanje. Pogum, to bodi naša nada in naš klic za bodočnost!

Molite za nas!

Molite za nas, življenje je težko,
in mlada je naša šibka moč!

Molite za nas, da nas ne vniči,
ko pride tema, ko pride noč.

Molite za nas — mi gremo v življenje
in težko, težko živeti je
aj, lažje pač je obupati
in lažje umreti je.

Molite, da do slavnih zmag
svoj pot hodili bi,
in srečni se v naročje k vam
in krepki vrnili bi! . . .

Prošnja.

A če bi kdaj tako bolan,
prispel nazaj čez tebe, plan,
li dala boš mi ped zemlje,
da v njej počije mi srce?
In plan se zasolžila je
in tožno govorila je:

„In če bi kdaj tako bolan,
prispel nazaj čez rodno plan,
oj rada dam ti ped zemlje,
da v njej počije ti srce,
in še solzic na grob bi lila,
o, ne bi plan te pozabila! . . .“

Hrepenenje.

Nebo se z zemljo strinja,
nikjer ni mej . . .
A duša večno kliče:
naprej, naprej!

A kam mi duša hoče,
kdo ve kdo zna;
od neba pa do zemlje
nemirno plapola,

kot ptica, ki so v kletko
zaprli jo tesno —
zdaj skrili podrhtava
utrujeno, plaho . . .

I. Mohorov.

Pod stare dane.

Zabilježio B.

Ležao je u jakoj vrućici. Svijest ga je već davno ostavila. Hri-pavi njegov starački glas, što no se je od vremena do vremena odrinuo iz grla, odavao je muke njegove. Četa mladih doktora savjetovala se je stojeći uz njegovu široku postelju, kako da spase starog bolesnika. Jedan kaže jednu, drugi drugu, a treći treću i. t. d., pa onda opet prvi, drugi, treći i. t. d. Četa mladih akademičara, koji su rijetkom požrtvovnošću tetošili nevoljnika, razabirala je samo to, da liječnici sami još ne znaju što će biti . . . .

Iza odulje šutnje, koju je prekidalo teško disanje besvijesnog starca, prozbori i onaj zadnji liječnik, što je do sada šutio, i reče stalnim glasom:

— Gospodo, vidim, zavelo vas srce. Liječnik mora da je u svojoj službi ko matematičar ili filozof. Smilovanja u ovom poslu nema. Radi se o životu ovoga, i ako mu ne izrežemo rak-ranu, koja je glavni uzrok njegovog stradanja, podleći će sigurno. Miriti ga i produživati mu muke do neizvjesnog da, ali sigurno ne dugog vremena, isto je što i domovinu spasavati šupljim frazama. Ovdje razum traži operaciju tešku i krvavu operaciju, ali uspjeh je siguran, dok svi ti vaši drugi ljekovi mogu da postignu jedino privremeni uspjeh, da se iza njega kriza bezdvojbeno još jačom pojavi. O ovom sam uvjeren.

Odvažne riječi uvaženog liječnika podražile su sve prisutne doktore i nedoktore. Uvidjali su, da je istina jasno izrečena, ali i sama pomisao na takovu operaciju na njihovom ljubljenom starcu ježila im je kožu. On, stari njihov ideal, pa da se daje na takve muke.

Zavlada tišina. Na licu se svima vidjela zabrinutost. Neizvjesnost ih je silno morila. A kako i ne bi, kad se je većina mladih doktora izjavila protiv operaciji, a evo ovaj uvaženiji za operaciju.

Jedan uvidjavniji, stara kuća, koji je jedini od svojih vršnjaka starcu vijernost sačuvao i revno u njegovu zdravlje pivom napijao, odvaži se i prozbori:

— A je li operacija sigurna?

— Jest! bio je odgovor.

— A iza operacije?

— Ne znam, što mislite.

— No, no . . . Mislio sam pitati, hoće li gospodin moći normalno živjeti kao i do sada?

— Tako dakle! ljutito će liječnik. Poznamo se. Vama je vaše lumpanje, pijančevanje i razbijanje prije nego život ove vaše žrtve. Vi to još zovete normalnim životom!

Lica se prisutnih čudno otegnuše. Liječnik ih je razumio: Nakloni se i ode. Doktori i akademičari nastaviše vijeće, kako da se pomogne bolesniku . . . .

Dolazilo sve više i više mladih drugova, iskrenih štovatelja starčeva imena, i svi su u nj upirali svoj samilosni pogled. Čini se, da je pogled mladih starčevih štovatelja dobro djelovao. Je li se to zbilo hipnotizmom, spiritizmom ili sonambulizmom, ne može se reći, ali stalno je, da su se starcu počele vraćati sile. To je riješilo doktore. Na ranu mu kapnuše nešto tekućine, malko jošte počavrljaše i — odoše.

Njega mladjih starcu je ugadjala. Za petnaest dana mogao se već i pridignuti, ali uvijek bio slab — vrlo slab. Svaku promjenu zraka čutio je dva dana unaprijed. — U krugu mladjih kao da se htio pomladiti. Često bi im pričao o svemu i svačemu, sve dok ga ne bi nemoć napala. Čulo se svega i svašta: „junačke“ lumparije, odvažni skokovi, krasna frazeologija, ukratko: sve i sva samo ne dobar i dosljedan rad ispunjavali dogovore. Veselio se starac svojem mladjem naraštaju, i često se znao tješiti: „Da sada umrem ni po jada. Evo vrijednog mladjeg naraštaja, koji će spasiti domovinu“.

* * *

Kasni je jesenski dan. Naš se starac ustao teško ko obično i uživao je u kolu mladjih. Usred čavrljanja smrklo se djedi — tako ga prijatelji zvali — lice, hoće da nešto kaže, a ne može, ne ide mu. Svi su pomislili, da mu se je opet otvorila rana, što je često bivalo, i očekivali su, da će ga spopasti grčevi kao obično. Ovaj se put ipak prevariše. Mjesto običajnih grčeva, viknu starac nakon stanke neobično jako:

— Luka, ludo, zar i ti? i upre oči u krepkoga mlaca, što je do njega ozbiljno stajao. Svi skočiše bliže.

— Pa da, i ja. Promislio sam i učinio.

— Ti, ti, ti — klerikalac!

— Zovite me, kako hoćete. Katolik sam i kao takav želim ostati.

— Toga ti u našem društvu nitko ne krati.

— I ne i da, većinom ipak da.

Sva se družba užurbala. Većina bi bila najradje spopala mladog buntovnika za vrat, oprasila mu kaput i posjela ga na čistac. Bojali su se ipak, da starca ne uzrujaju, pa se zadovoljiše stiskanjem šaka mrmljajuć psovke.

Stari djeko, naravni dobrijan, uvidio odmah, da tu strogost ne pomaže, pa će mirnim staračkim glasom:

— Promisli, sinko, što si nakanio . . .

— Promislio sam, prekine ga mladić.

Stari se nije dao smesti. Znao je on, da se sa skrajnošću ništa ne postigne. „Zlatna sredina“ bila mu je deviza, i on je u svojoj staroj glavi zaključio, da se s tim postizavaju najveći uspjesi. Tako je započeo, nastavio i hoće tako da svrši.

— Ali vidiš . . .

— Vidim.

— A ma tako ti . . . nemoj . . . Pusti me barem, da ti nešto kažem. Star sam ja i iskusan. Znam ja, da ti stvari dobro ne shvaćaš. Pazi samo, što čini klerikalizam. To je eto opet jedna nova stranka, kao da ih nemamo već dosta. Razdor se javlja sve jače. Književnici se nedolično kritikuju, umjetnosti se stavljaju granice. Odbijaju nam Srbe, tjeraju Muslime. To je kuga, smrt, naš najgori neprijatelj, što nam ga šalje Beč i Pešta i — Rim. Ali kaži mi, za što ideš od nas?

— Rekoh već prije. Katolik sam, i katolik ostajem.

— A tko ti to brani?

— Vi i većina ovih.

— Kako, čim?

Uzrujanost je bila općenita. Čulo se svakakvih posprdnih primjetba. Svi su se stisnuli u usko klupko oko starca i mlaca čudeći ze drzovitosti potonjega . . . .

— Koliko puta ste sa svojom družinom ispovali svećenstvo, biskupe, papu . . . .

— Bilo je to onda, kad su zaslužili. Mi smo za slobodu, a proti vjeri nipošto.

— Za što se sa sprdnjom spominju katoličke ustanove i katol. novinstvo, i psovka se na njih nabacujete?

— Jer šire klerikalizam, koji ne trpi slobode i nosi razdor. A naš je princip, da se čuvamo skrajnosti, čuvajući svakomu slobodu govora.

— Što vi mislite, da je klerikalizam?

— Hm, no . . . Svako miješanje vjere u politiku.

— Je li slobodno po vašem mnijenju, da katolik bude političar?

— Mi dajemo svakomu slobodu.

— A kakvu politiku mora da vodi katolik? Zar ovakvu, kakvu vodi ovo društvo psovaka, pijančevanja i pogrda na sve katoličko, gdje skoro svaka druga riječ tjera katoliku stid na obraz. Gdje su plodovi vašeg dugogod . . . .

Pljus! . . . prilijepi neki mladi doktor govorniku poštnu zaušnicu. Van s lopovom, van sa smutljivcem orilo se u društvu. Nekoji su prosvjedovali, ali uzalud: „klerikalcu“ su nabita rebra i izbačen je van.

Starca to presenetilo, Spopala ga uzrujanost i grčevi. Nigda nije ni sanjao o sigurnom i trajnom uspjehu svoga djelovanja, a sada? Eto javno mu se spočitava, da izravno i neizravno kvari mladež, da obara vjeru, on, koji daje i mise čitati, da odgaja bezznačajno . . . Tu je starca ostavila svijest.

* * *

Leži starac na mekanoj postelji, ali u groznim mukama. Uz njega je nekoliko njegove uzdanice, mladih akademičara i ti mu podavaju, sve što zaželi. Rana mu se je raširila, a spustila se i u dubinu. Doktori rekoše, da se je i najgoremu nadati. Stari je to znao. Čutio je, da mu je smrt na vratima, i to ga je uznemirivalo. Često je zazivao imena nekih starijih članova, ali ti su ga već davno ostavili i na svoju ruku provadjali od starca naučeno lumpanje. Vjerni su mu bili jedino mladji. Ali u zadnje vrijeme i ovi ga počеше ostavljati. Pred očima mu se izvijahu razni uzroci njegovog neuspjeha . . . Kao da se pakao pod njim tovara . . . Ludorija! znao bi promrmljati. Ta ja ne vjerujem u posmrtni život, pa čemu bojazan . . . Ali, ali . . ., javljao bi se neki tajni glas . . .

Bilo je bivalo sve slabije i slabije. Jedan od prisutnih spomene, da pošalju po svećenika. Drugovi ga čudnovato pogledaše. Čudno im bilo pri sreću . . . Razumio je i stari te riječi i kretanjem glave odbijao spomenuti naum. Ali eto otvaraju se vrata. Mladi doktori se okupe oko postelje, a s njima i onaj, što je prvi put govorio za operaciju. Svi mu priznaše, da je imao pravo, a on prozbori.

— Sada je prekasno. Već ga ne izbavi ni najbolja operacija ni najuredniji život. Zovnite svećenika.

— Što? Svećenika? Ta znamo, da je govorio, kako ne vjeruje ni u pakao, te da ne će svećenika k sebi, osim da se prilagodi njegovu društvu.

— Je li to zadnja?

— Jest!

— Znajte da nije nužno vjerovati u pakao, da se u njega dodje. Tu nas ne će pitati za naše mnijenje. S Bogom.

Iza liječnikova odlaska pao starac u agoniju i nakon dva sata izdahnuo. Kad su ga vozili na groblje, govorilo ze za njim:

Preko dvadeset godina odgajao nam mladež „za domovinu“, a gdje su začajni oni nazdravljači slobodnoj i ujedinjenoj Hrvatskoj.

Narodni kolek.

adnji čas se je v slovenski javnosti mnogo govorilo o narodnem kolkku. Zanimivo je opazovati, kako so si gotovi krogi med dijaštvom vse prizadjali, da bi katoliško-narodno dijaštvo pred slovensko javnostjo postavili v luč, kakor bi bilo temu prekorisnemu narodnemu podjetju sovražno. Ne da bi hoteli našim nasprotnikom zavezati opravljiva usta, marveč da pribijemo resnico, smo se odločili zadevo narodnega kolka pojasniti od izvira pa do zadnjih dni.

Društvo ki je po češkem vzorcu pri nas vpeljalo narodni kolek, je bilo slov. akad. ferijalno društvo „Adrija“ na Goriškem po inicijativi nekaterih svojih članov, ki so študirali v Pragi ter od tam prinesli to misel, najprej iz edinega namena podpreti slovensko šolstvo v Gorici oziroma ondotni „Šolski dom“.

Ko se je koncem meseca maja t. l. vršil v Pragi slovanski dijaški shod, tedaj se je tudi slovensko dijaštvo seznanilo z narodnim kolkom goriške „Adrije“. Zastopniki katoliško-narodnega dijaštva so takoj sklenili tudi v svoja društva vpeljati narodni kolek, in res en mesec pozneje je bil že v „Danici“ sprejet sklep, da se morajo vse društvene objave kolekovati in da naj člani „Danice“ po svojih močeh to narodno podjetje podpirajo. „Slovenija“ pa se je bavila z drugimi mislimi. Jela je tuhtati, kako bi se dalo to narodno podjetje izrabiti v namene ustanovljajoče se „Prosvete“. Zato je nemudoma izvolila nekaj „kolkov odsek“, do katerega so seveda imeli pristop samo njihovi pristaši ne pa tudi zastopniki družih društev, ki so tudi narodni kolek razpečavala. Radikalci so naredili sledeči načrt: Ta odsek naj stopi z družbo sv. Cirila in Metoda v dogovor, in ako ta sprejme nadzorstvo nad odsekovim delovanjem, preide brez posebnih komedij uprava narodnega koleka v roke radikalcev. In ako bi se bila ta namera posrečila, kaj bi to pomenjalo?

1. Druga akademična društva in sploh vsakdo, ki bi hotel razprodajati narodni kolek, bi se moral odslej dalje posluževati posredovanja „Slovenije“ oz. „Prosvete“, ter tako priznavati nekako superijoriteto omenjenih društev.

2. Z narodnim kolkom bi potem „radikalci“ gospodarili, kakor bi jim bilo drago in tako bi to važno narodno podjetje v njih rokah postalo čisto navadno agitacijsko sredstvo.

¹ Koliko je v „Sloveniji“ navdušenja za narodni kolek, kaže najlepše to, da „Slovenija“ še sedaj ne kolekuje svojih društvenih objav. Res dobro bi bilo, ako bi si ti radikalni narodnjaki vzeli včasih za vzgled „klerikalno“ Danico, ki sama vse društvene objave kolekuje in ki je razprodala že nad 10.000 narodnih kolekov, dočim jih Slovenija ni menda še — nič. Če drugod vpeljavate narodni kolek, vpeljite ga najprej pri sebi!

Vendar to se ni smelo zgoditi. Zato je katoliško-narodno dijaštvo, ko se je začul glas, da se imajo nakane radikalcev uresničiti, sklicujoč se na željo, ki je bila že tolikrat prej izrečena v slovenski javnosti, stavilo predlog, naj sprejme družba sv. Cirila in Metoda narodni kolek v svojo lastno upravo. Vodilo ga je pri tem edinole prepričanje, da dobi samo na ta način to velevažno narodno podjetje pravo podlago, in da se more le kot last dr. sv. Cirila in Metoda, ki uživa pri nas sedaj neomejeno ljubezen in zaupanje, uspešno razširiti in udomačiti. Da je imelo prav, to kaže najbolj sodba slov. občinstva. Prosveta se je branila na vse pretege izpustiti kolek iz svojih krempljev, češ da ga je ona pri nas vpeljala (!?) in da ima torej ona (!?) do njega pravico. Ker je kazalo vse, da se „požrtvovalna“ Prosveta ne bo hotela udati, je stopilo vmes vodstvo dr. sv. Cirila in Metoda ter posredovalo za predlog „Danice“, tembolj ker je „Danica“ zapretila, da v skrajnem slučaju katoliško-narodno dijaštvo ustanovi svoj lastni narodni kolek.

Tako se je „Prosveta“ morala udati in katoliško-narodno dijaštvo ima zaslugo, da obstoja sedaj pri nas narodni kolek kot last družbe sv. C. in M. Kakor je „Danica“ letos pokazala svoje nagnjenje do te družbe s tem, da je ob svoji desetletnici postala njena pokroviteljica, tako je tudi zadeva narodnega kolka isto pokazala. Res si je s tem zaslužilo to, da ga obrekujejo, češ da je izpodkopavalo tla narodnemu kolku. Sodbo o tem prepuščamo mirne vesti čitateljem ter jih prosimo obenem, naj kolikor je v njih moči, podpirajo in razširjajo to narodno podjetje.

Dopisi iz dijaških krogov.

Iz Gradca. — Taboriti! Lansko leto nekako ob tem času se je raznesla z Dunaja med graško dijaštvo govoric, da bo v „Triglavu“ počilo, predeu bođe konec obeh tečajev. In devinatorične besede neznanega proroka so se imele kinalu uresničiti. Oni stranki v „Triglavu“, ki se ni strinjala s starimi strogo liberalnimi „Triglavani“, ki so častili le „ponočne krokarje in netopirje“, ter občudovali in oboževali „bridke, svetle sablje“, a niso imeli smisla za kako resno delo, se je začelo v društvu navsezadnje življenje presedati. Razpor med mlajšo, nezadovoljno narodno-radikalno stranko, kakor se je sama prekrstila po receptu dunajskih tovarišev, in staro tavčarjansko je postajal od dne do dne večji, tako da so se naposled pri nekaterih občnih zborih sami med seboj začeli izzivati na „bridke sablje“ in „ostre meče“, ter si večkrat drug drugemu v obraz pljuvali — menda vse to v znamenju akademične olike. Za slovo so si razparali še par trebuhov, da so vedeli, kdo je bolj národen, recte neróden.

Začetkom letošnjega šolskega leta so šli narazen za trajno. Vzrok ločitve je bojda bil ta, da „radikalci“ nikakor niso bili zadovoljni z novim odborom „Triglava“, ki je koncem leta kazal kot znak svojega plodonosnega delovanja na „bridke, zlomljene sablje“.

„Radikalci“ brez strehe so sklenili ustanoviti svoje društvo, z imenom „Tabor“. V letnem tečaju preteklega šol. leta so imeli več posvetovanj, na katerih so zasnovali pravila za novo društvo. Sedaj je „Tabor“ ustanovljen in bo bojda eno najmočnejših takajšnih društev, ki bode obsežalo nad 40 članov. No, posebno trdne se niso čutili, saj so med počitnicami ribarili na vse pretege z novo spleteno „radikalno“ mrežo; napravili so menda dober lov, saj so ribarili v kalni vodi.

Ob ustanovitvi „Tabora“ pa naj si zapomnijo „Taboriti“ besede, ki jih ni izustil kak klerikalec, ampak vse kdo drug, namrcč Goethe, ki pravi s polno pravico: „Pravo, edino in najglobokejše vprašanje v zgodovini človeštva je boj med vero in nevero!“ Te besede naj „Taboriti“ blagovolijo upoštevati tudi pri „reševanju“ slovenskega naroda.

„Triglavani“ pa premišljujejo sedaj lahko v miru duhovitost onega svojih tovarišev, ki je na nekem krokarskem stolu nedavno pogruntal, da „Tri-glav“ etimologično pomeni tudi „glave tretji“.

Iz Celovca. „Med slov. koroško duhovščino se je začelo v zadnjem času narodno gibanje, ki ni na pravem mestu. Koroški slov. duhovniki namreč zahrevajo, naj se matrike v slov. župnijah pišejo v slov. jeziku. Kaj pa bo ubogi uradnik, ki dobi v uradu take slov. akte z njimi počel, če ne razume slov. jezika. In kaj pa boste čez 50 let sploh počeli s takimi akti? Slovenci so itak na to navezani, da grejo po svetu s trebuhom za kruhom. Kaj pa so imeli tisti Čehi od tega, ki so šli na Rusko? Čez leto dni so se zopet vrnili na Češko.“ — Tako nekako je govoril katoliški škof Kahn pri eksercijah duhovnikov krške škofije v Marijanišču v Celovcu. Slovenski koroški duhovniki so bili radi teh besed silno ogorčeni. Škof Kahn je zgubil s tem vse zaupanje pri njih. Ni nam treba dolgo o tem razpravljati, da je zahteva po slov. matrikah po cerkvenem pravu popolnoma opravičena. Ko je celovski ordinarijat sklepal o pisanju slov. matrik, je bil navzoč tudi škof Nagl. Kanonik dr. Müller ga je vprašal, kako pišejo v njegovi škofiji duhovniki matrike. Odgovoril je: „Slovenski duhovniki jih pišejo slovensko, laški laško, nemški pa nemško.“ A vkljub temu je škof Kahn prepovedal matrike slovensko pisati. Kako pa se strinja s katoliškim prepričanjem to počenjanje? Katoliška vera zahteva, da dobi vsak svoje pravice in če je tudi „majvr-den“. Če uradniki na Koroškem ne razumejo slov. jezika, je dolžnost vlade, da nastavi take uradnike, ki so popolnoma zmožni drugega deželnega jezika. In misli li škof Kahn, da bodo čez 50 let koroški Slovenci izginili z pozorišča? To se pa moti!

Na Rusko pa so lahko šli kaki češki muzikantje, ki so se čez leto dni vrnili na Češko. Veliko svetovno obzorje! Kajue? — Škof Kahn pa s takimi odredbami nikakor ne bo pospeševal verskega gibanja med koroškimi Slovenci ampak ga bo le ztiral. Če bo pa Slovencem na koroškem pravičn, še med Nemci ne bo našel tako udanega in blagega ljudstva kakor so koroški Slovenci. —

„Gorotan“ se je v tem letu začel močno gibati. Vneti govorniki so navduševali narod na shodih, ustanovila so se nova izobraževalna društva, „Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ je priredilo več shodov. To je znamenje, da stoje Gorotanci na straži. Največjega pomena pa je gibanje nepolitičnih društev, ki so se spojila v skupno „Zvezo“, katera bo vodila vse nepolitično gibanje. Prvi pojav tega gibanja je bil vsekoroški mladeniški shod na Vel. Strmcu, ki je štel nad 600 zborovalcev. Torej se je ta shod vendar dobro obnesel in ni bil tako ponesrečen, kakor je poročal „Slov. Narod.“ in narodno-radikalna objektivna „Omladina“. Na tem shodu so nastopili mladeniči govorniki. Mladenič iz Šent. Jakoba v Rožu je rekel: „Zahtevajmo, da se naši otroci zapišejo v krstne bukve v slovenskem jeziku.“ Torej slov. matrike zahteva tudi ljudstvo in ne samo narodni duhovniki. Koroški rodoljubi so postavili s tem temelj k nadaljnemu delu. Delo bo naporno — a nič obupavati, ampak krepko se poprijeti dela in potem bo tudi deželi slavnih slovenskih vojvod zasijalo solnce lepše bodočnosti.

Naša pesem.

Glej, vklanjajo solncu gozdovi
vrhove, šume,
a viher in tem se gozdovi
nikdar ne boje . .
Tak dom naj bo moj!
Kjer deblo od deblu sloni,
kljubuje viharjem,
se ž njimi bori.

Sedlajte mi konja,
ki je isker in čil:
Tak duh moj naj bode
tak silnih kril!
Naprej, naprej
kjer gozdovi šume,
po slavo junaku
v tujino vele . . .

I. Mohorov.

Glasnik.

† Anton Cvetek.

Ko so se ravno najživahnejše vršle priprave za praznovanje desetletnice „Danice“, je preminul na Gorenjskem eden njenih najzvestejših članov cand. iur. Anton Cvetek. Spravila ga je pod zemljo — dijaška bolezen, ki uniči toliko nadopolnih slovenskih mož. Beda, ta zvesta spremljevalka slovenskih dijakov mu je grenila življenje. Kot sin revnih kmet-kih starišev se je s trudom spravil skozi gimnazijo, ter se podal na dunajsko vseučilišče, da se posveti v kljub vsem oviram pravniškemu stanu. Vendar svojih študij ni mogel dovršiti. Bolezen, ki jo je prinesel menda že iz gimnazije na Dunaj; se je v zadnjem letu razvila, — Cvetek je začel hirati od dne do dne bolj, tako da se mu je kar videlo, kako ga zapuščajo moči. Svetovali so mu tovariši, naj gre domov v zdravi bohinjski gorski kraj, ali ni se dal pregovoriti — do zadnjega, tako da je prišel domu samo še — umret.

Kot zvest prijatelj Danice, katere član je bil v kljub skrajno slabim gmo-tnim razmeram, ves čas svojih akademičnih študij, je želel dočakati njene desetletnice. Ali nemila smrt je hotela drugače. Par tednov prej je preminul. „Danica“ pa ga bo ohranila vedno v hvaležnem spominu.

Desetletnica „Danice“ se je meseca septembra t. l. v Ljubljani nad vse slovesno izvršila. Ta slavnost je pokazala, kako močno so narastle vrste katoliško-narodnega dijaštva v desetih letih. Poka-

zala pa ni tudi nič manj, koliko simpatij vzbuja naše gibanje med slovensko inteligenco in preprostim ljudstvom. Kdor je bil pri slavnosti navzoč, je dobil utis, da ni več daleč čas, ko bo katoliško-narodna dijaška struja prišla do tiste popularnosti, katero je liberalno dijaštvo že davno zaigralo. O slavnosti ne moremo tukaj poročati obširnejše, ker bo v „Spomenici“ že itak izšel vsestransko točen opis cele slavnosti. Tam bosta ponatisnjena tudi oba govora na slavnostnem zborovanju.

Hinavščina „Danica“ je praznovala — pri zaprtih vratih. Neke naše somišljenike, ki jih je zanimalo poslušati na zborovanju, so odklonili etc.¹

V teh besedah je skrito precej neresnice in precej — hinavščine. Zato pojasnimo celo zadevo.

Pred slavnostnim zborovanjem se je oglasilo par Slovenijanov, da bi radi prišli na zborovanje, „da bi s dr. Krekom debatirali“. Mi bi bili srčno radi to dovolili domišljavim Slovenijanov, ali ker je bilo že dan poprej povedano, da bo zborovanje brez debate, Slovenijanom nismo mogli ustreči. Ako bi bili zadovoljni samo s pasivno navzočnostjo, bi jim vstopa gotovo ne bili zabranili, saj vemo, da bi se bili od dr. Kreka lahko kaj naučili.

Tiči pa v teh besedah tudi precej hinavščine. Torej „Danica“ je praznovala pri zaprtih durih? Kako pa je „Slovenija“ svoji 35 letnico v Pragi? Takrat se je tudi nekdo obrnil na samega

¹ „Omladina“, Str. 110.

Gregorja Žerjava, urednika „Omladine“, z vprašanjem, ali sme priti zvečer kot Slovenci v Pragi na njihovo slavnost, a dobil je za odgovor prijazen migljaj, naj ne pride. Čisto naravno — „kadar si medsebojno kadijo, je boljše, da noben kritik blizu ne pride“. In isti gospod si po preteku par mesecev upa očitati „Danici“ — „da je praznovala pri zaprtih vratih“. Ali veste, kaj je to — hinavščina?

Sicer pa le tiho „Omladina“! Zastopnike slovenskega akademičnega društva, ki je postavilo na zatožno klop dva svoja člana, ker sta se nekoč udeležila slovenske službe božje na Dunaju, ki jo je bila dunajskim Slovencem oskrbela „Danica“, smo kaj lahko pogrešili, ker bi bila njih navzočnost „Danici“ samo — v sramoto.

„Gorotan“. Pretekle počitnice so si osnovali slov. koroški akademiki svoje ferijalno društvo „Gorotan“. Zanimanje za to društvo je bilo veliko. To je pokazal tudi ustanovni shod, katerega je posetilo mnogo odličnih koroških rodoljubov. Toda že ustanovni shod je pokazal, da je „Gorotan“ razdeljen v dve stranki, v katoliško-narodno in narodno radikalno. Predsednik je povdarjal, da bodo Gorotanci delali z duhovščino. Kako pa morejo drugače delati z duhovščino kakor z geslom: „Z Bogom za narod“? Mladi koroški slovenski duhovniki so vsi prepojeni z versko-narodno idejo in se ne ustrašijo nobene stvari, ki bi jih ovirala v uresničevanju gesla: „Z Bogom za narod“. Poglejmo malo v zgodovino! Ali je mogoče rajni oče koroških Slovencev, nepozabni nam Andrej Einspieler drugače

delal? Njegovo geslo je bilo: „Vse za vero, dom, cesarja“. Gre se torej za to, ali bo obveljalo na Koroškem Einspielerjevo geslo ali ne. — Oktoberska številka „Omladine“ poroča o delovanju „Gorotana“. Gorotan je v preteklih počitnicah veliko delal. Razpečaval je narodni kolek, dve tretjini dobička dobi Ciril-Methodova družba, eno tretjino pa društvo „Učiteljski dom“ v Celovcu. Akademiki so nastopali o raznih prilikah kot govorniki. „Omladina“ pravi, da imajo največ zaslug za „Gorotan“ akademiki: Mischitz, Ravnik in Petrič. Mi tem gospodom nikakor ne odrekamo zaslug. Toda: „Da se resnica prav spozna, treba je čuti zvona dva“. Torej: „audiatur et altera pars“! Član „Gorotana“ in obenem član „Danice“ cand. iur. Schaubach je ustanovil v Zilski Bistrici kat. slov. izobraževalno društvo, ki že krepko deluje. Ali to ni nobena zasluga? G. prof. J. pl. Kleinmayer je rekel na ustanovnem shodu tega društva, da ima za to društvo največ zaslug g. Schaubach, G. prof. Ivan Grafenauer, stareš na „Danice“, je govoril na različnih shodih. To niso nobene zasluge, kajne? Kakor kaže poročilo o delovanju „Zarje“, je govoril phil. Fr. Kotnik na Koroškem na štirih shodih. Vsi trije akademiki so člani slov. kat. akad. društev in obenem člani „Gorotana“. Slovenski narodni radikalci so „nad strankami“ in presoajo vsako stvar z nekega „vzvišenega“ stališča“. Zato zamolčimo to, kar so storili slov. kat. akademiki in potem imamo vse zasluge za „Gorotan“ mi sami. Naš najponižnejši poklon bistri logiki narodnih radikalcev! Živijo logika!

Na češčino je preložil Ladislav Zamykal v tretji številki „Zore“ lanskega letnika objavljeno črtico † Janeza Urbasa: „Ej, ti zvonovi!“

Odlikovanje. Slov. kat. akad. društvo „Zarja“ v Gradcu je izvolilo za društvenega starešina veleč. g. Ivana Dermatia, vikarja v Plavah ob Soči, radi zaslug za društvo. Častitamo!

„Stric“-duhovnik in vseučiliščnik. Zadnja „Omladina“, glasilo narodnoralikalnega dijaštva, št. 8, str. 114, piše med drugimi stvarmi tudi tole: „Na Dunaju mnogo mladih dijakov v pravem pomenu besede strada in je po več dni le skorje kruha... V tej žalostni povesti igrajo neki slovenski klerikalci [najnižjo vlogo. Abiturient prosi strica-duhovnika, da mu pri posojilnici jamči za 200 K. Ta je voljan to storiti, ako gre abiturient v — „Danico“. Tudi ta značajni naš tovariš danes raje strada. Tak duhovnik si upa še citirati geslo „Svoji k svojim“. Mladostno energijo naj porazi lakota! Podel prekupec naj triumfira nad zasčajem!“ In na koncu sestavka: „Kar se nas tiče, se bomo vsikdar dosledno držali načel, ki jih tu izrekamo, kjer pa bomo opazili ljudi, ki skušajo kupiti... kjer se z denarjem „utrjuje prepčanje“, tam bomo nasopili tako brezobzirno, da slovensko dijaštvo še ni doživelo take ostrosti“. Napram takim grožnjam bi bila strahopetnost, ako bi se skrival tisti, ki je kriv. Posrečilo se je uradništvu, dobiti tistega podlega „strica“-duhovnika. Nesrečnež je priznal vse, čisto vse, samo v teh točkah po njegovem mnenju potrebuje „Omladina“ dostavka,

1 da „stric“ ni nikoli nič prosil dotičnega vseučiliščnika, še manj pa ga kakšni stvari silil, in 2. da mu ni prav nič v rodu, ampak se samo piše enako. Da ne bo sovrašтво letelo zaradi enega na vse „strice“-duhovne, in da se podlež izroči očitnemu zaničevanju, povemo, da je to dr. Jožef Debevec, profesor v Kranju.

K temu naj pripomnimo samo to, da poznamo več slovenskih akademikov, ki bi radi pristopili k „Danici“ ali „Zarji“, pa ne smejo, ker bi jim njih liberalni sorodniki takoj odrekli vsako podporo. Če hoče „Omladina“ zvedeti za imena, naj se obrne do nas. Torej le ne tako nepremišljeno zabavljati, tem manj, kadar ne gre — brez laži.

Slov. kat. akad. društvo „Zarja“ v Gradcu si je izvolilo na I. rednem občnem zboru v zimskem tečaju leta 1904/5 sledeči odbor: cand. iur. Lovro Pogačnik, predsednik; phil. Val. Rožič, podpredsednik; phil. Fr. Kočnik, tajnik; phil. Karel Dermatia, blagajnik; cand. phil. J. Koletič, gospodar.

Hrvatsko kat. akad. društvo „Hrvatska“ izabralo je za zimski tečaj slijedeči odbor: Predsjednik, Barac Stjepan stud. vet., potpredsjednik Maraković Milan stud. phil., tajnik Reif Gustav stud. jur., blagajnik Butković Ivan stud. phil., knjižničar Dobrilović Luka stud. phil.

Slov. kat. akad. društvo „Danica“ na Dunaju si je izvolilo za zimski tečaj tekočega šolskega leta sledeči odbor: iur. Fran Schaubach, predsednik; med. Anton Rasberger, podpredsednik; phil. Fran Uršič, tajnik; phil. Fran Porenta, blagajnik; phil. Vinko Marinko, knjižničar; iur. Jos. Hubad, gospodar.

Listek.

Šestdesetletnica. Dne 15 oktobra t. l. je praznoval naš veliki pesnik Simon Gregorčič šestdesetletnico svojega rojstva. Mirno, in brez sijaja je šla mimo nas ta obletnica. Pač bi zaslužil pesnik, da bi ga bili tudi na zunaj primerno poslavili. Slovenska javnost se je pa žal pokazala precej hladno. Katoliško-narodno dijaštvo želi pesniku ob njegovem jubileju, naj bi ga dobrotni Bog našemu narodu še dolgo ohranil.

Almanah. Gospodje bogoslovci so letos izdali nenavadno lepo knjigo, ki je po svoji vsebini pred vsem nmenjena dijakom. Naslov ji je: Za resnico! Temu naslovu je primerna tudi vsa njena ureditev. Za danes samo opozarjamo naše prijatelje, naj nikar ne prezro te lepe knjige. Prihodnjič pa bomo o njej obširnejše izpregevorili.

Število slovenskih slušateljev na vseučilišču v Gradcu se je od leta 1898/9 skrčilo od 85%, na 67%. Na prvi pogled se nam mora to čudno zdeti, ko je vendar Gradec bližje naši domovini kot druga mesta, in je bilo graško vseučilišče tudi ustanovljeno pred vsem za Slovence, saj so se pred petdesetimi leti vršila tu predavanja v slovenskem jeziku: Vendar to ni nič čudnega, kajti kaj more vabiti v Gradec slovenske dijake, ko je ondotnega vseučilišča ravnateljstvo Slovencem tako sovražno, da je raje v svoji ošabnosti odklonilo podporo ljubljanskega mesta, kakor pa da bi bilo izdalo slovensko pobotnico. Jako značilno.

Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju nam je poslalo svoje poročilo za 14. in 15. letno dobo društvenega delovanja, s katerega smo posneli sledeče podatke, ker menimo, da bodo zanimali zlasti one dijake, ki nameravajo priti na dunajske visoke šole:

Dohodki društva { l. 190¹/₂ . . . . . 4341 67 K
 { l. 190¹/₃ . . . . . 5564 69 "

ustanovna glavica znaša: 17.072 95 K;

Stroški (podpore, pristojbine in upravni stroški) { l. 190¹/₂ . . . . . 4581 61 K
 { l. 190²/₃ . . . . . 5569 — "

Število vloženih pro- | l. 190¹/₂ 496
 šenj | l. 190¹/₃ 477
 od teh je bilo ugodno | l. 190¹/₂ 435
 rešenih | l. 190²/₃ 426

Podpore je odbor delil vsak mesec, od oktobra do julija. Razen tega so se v slučajih izkazane posebne potrebnosti dovoljevale tudi izvenredne podpore.

Po študijah so bili v teh dveh letih podpiranci takole razdeljeni: juristov: 30, (28), filozofov: 31, (30), medicincev: 3, (2), tehnikov: 1, (2), tehnologov: 1, (0), agronomov: 0, (3), konservatoristov: 1, (0), učencev eksportne akademije: 1, (0), učencev upodabljaljočih umetnosti: 0, (1) in učencev višje obrtne šole: 0, (1).

Po kronovinah je bilo podpiranih dijakov: Kranjcev: 41, (41), Štajercev: 23, (17), Primorcev: 9, (7), Korošcev: 2, (3).

Tekom svojega 15 letnega obstoja je društvo razdelilo med revne dijake 42.047 42 K.

Pri razdeljevanju podpor so sodelovala tukajšna akad. društva: Danica, Slovenija, Sava.

Priobčnjoč te površne podatke o delovanju tega prekorišnega društva si ne moremo kaj, da ga ne bi tudi mi po svojih močeh priporočili plemenitim dobrotnikom v domovini, to pa tem bolj, ker postopa odbor res popolnoma nepristransko, ozirajoč se samo na gnotne razmere in pridnost prosilcev. Vlasti tiste naše somišljenike, ki so kdaj dobivali od društva podporo, pozivljamo tudi mi v smislu odborovega poročila, naj skušajo sedaj na korist drugih revnih dijakov društvu povrniti to, kar so od njega prejeli, če pa jim to ni mogoče pa, naj vsaj širijo zanimanje za to društvo. Mnogo je še v domovini denarnih zavodov, ki bi lahko društvu z majhno svoto priskočili na pomoč. Naj bi se včasih tudi kaka občina z majbnim darom spomnila bednih slovenskih dijakov v tujini. Nemška podporna društva nam Slovencem niso pravična. Pošiljajte torej dobrotniki svoje darove namenjene slovenskim dijakom slovenskemu podpornemu društvu! Darila

sprejema društveni blagajnik: g. dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I. Singerstrasse 7.

Opomba: Darila, ki prihajajo na posamezna društva, se porabijo za njih upravne stroške, ako ni izrecno naznačen kak drug namen. Kolikor je nam znano, sedaj nobeno slovensko akademično društvo ne podpira iz društvenih dohodkov svojih članov. Od podpornega društva za slovenske visokošolce v Gradcu žal nismo dobili še nobenega poročila.

Zagreb. Na našem sveučilištu hoče vlada stolicu madjarskog jezika. Do tad je, uspjeh nikakav, jer nitko se nije upisao, ali hoće li i na dalje ostati ovaka odlučnost, veliko je pitanje, jer realizam se na sve lasno priučava. X.

Katoliški obzornik¹ je v zadnji številki letošnjega letnika prinesel dve kaj zanimivi razpravi, tikajoči se slovenskega dijaštva. Prva se peča z našimi akademičnimi društvi druga pa ima za temo — „klerikalizem“, ono veliko strašilo, pred katerim se tako trese naše radikalno dijaštvo. Pisana sta članka stvarno in brez strasti. Najraje bi ju v „Zori“ ponatisnili, žal nam primanjkuje prostora. Slovenskim dijakom pa, katerim je res kaj na tem, da se pojmi zjasnijo, naj ne zamude prečitati teh dveh člankov, čeprav morebiti niso načelni pristaši naše organizacije. Žal jim gotovo ne bo.

Što se vidi u sionističkom kongresu u Osijeku? Stalno se je pokazalo ovo:

1. Sami židovi nijesu složni, da li opstoji židovski narod ili ne spstoji.

2. I židovi imaju svojih nevjernih liberalca, a ovi su upravo odlučno proti sionizmu. Židovski liberalci traže i naglasuju, da treba zaboraviti na židovski narod i ime židovsko: Ubi bene, ibi patria.²

¹ Stane za dijake samo 2 K. Slovenskim višješolcem in akademikom ga vrlo priporočamo, saj ta list je edina slovenska revija, ki stoji na strogo znanstvenem stališču, kar ji priznavajo tudi njeni nasprotniki.

² Hrvatski liberalci još nisu ovako predni ali logika će ih već gurnuti naprijed.

3. Sionisti i protusionisti hoće da se pokazuju i ističu kao vatreni Hrvati, odnosno oni prvi kao oni, što pomažu hrvatske težnje, dok je sam kongres dokazao, da su upravo židovi širitelji nijemštine u Hrvatskoj.¹

4. Dok su židovi mladi, viču, a kasnije se pojednačuju sa starijima, kojima je „duša i srdce žep.“²

5. U govoru proti sionizmu rekao je g. F. Kohn: „Narodne uspomene, privrženost grudi, na kojoj ste se rodili, to su za vas (sioniste) prazne kategorije, vi, gospodo, zastupate goli golcati „ubi bene, ibi patria.“ Vi nama predbacujete, da smo izdajice, da nismo idealiste. Baš protivno, vi ste najveći optimiste i utilitarci.“ Čini se, da je ovo jedna istinita i značajna pojava, u kojoj sionisti i protusionisti istinu zборе. I. B.

Posnemanja vredno: Naloga vsakega zavednega slovenskega dijaka je, da kolikor je v njegovi moći, razširja narodni kolek. Ako bi svak slovenski dijak na leto spravil v promet samo sto narodnih kolekova, koliko bi si s tem opomogla družba sv. Cirila ni Metoda.

Prav tako je dolžnost vsakega dijaka, da dela v svojem domaćem kraju na to, da se udomačijo tam vžigalice omenjene družbe. Posnemajmo lepi vzgled štajerskih kmečkih mladeničev, ki so v nekem mladeniškem društvu sklenili, med seboj, da jih mora nositi vsakdo vedno pri sebi in jih na zahtev pokazati tovarišu. Kdor bi jih ne imel, mora plačati majhno kazen v prid družbe sv. Cirila ni Metoda.

Na neki slovenski gimnaziji je bila v razredu zelo razširjena grda navada, da so dijaki med svoj govor vedno mešali nemške besede. Tu se je nekdo izmislil, da naj sklenejo med seboj, da mora vsakdo, ki rabi po nepotrebnem mesto slovenske besede nemško

¹ Reklo se, da je u „Bar-G.“ njemački jezik čak službeni. Sada razumijemo, za što je „B.-G.“ u svojem oglasu na sveučilištu bila postavila njemački na prvo mjestu, ali upozorena, da se ne bi izlagali (?) dala prvo mjesto hrvatskomu.

² Povuci paralelu s hrv. vatrenim liberalcima.

popačenko, dati Ciril in Metodovi družbi 2 helarja kot kazen, to se pravi uničiti en naroden kolek. Kakor se je kmalu pokazalo, je bilo to dobro zdravilo — vkljub temu pa je bilo — vsaj tako se nam zadržuje — v kratkem razprodano lepo številce narodnih znamk.

Nekaj podobnega so ukrenili tudi ljubljanski srednješolci lansko leto, ko so sklenili, da ne kupijo nobene knjige, ki bi ne imela prilepjenega narodnega kolka.

Ta so pač posnemanja vredni vzgledi, saj na tem polju dijaštvo lahko brez posebnih žrtev vrši vrlo plemenito narodno delo. Slovenski dijaki, ne spimo!

Vzorna slovenščina. List, ki piše najbolj barbarično slovenščino je narodno-radikalna „Omladina“. Že beseda: Omladina je jako malo slovenska beseda, ker Slovenci pravimo mladina. Toda to bi že odpustili, neodpustljiv greh je pa, da „Mladina“ pri naša na uvodnem mestu članke, ki se odlikuje po naravnost barbarskem slogu. N. pr. O delu, s katerim kaže narod, da živi, si biti na jasnem je važno za vsakega člana naroda. Koliko in zakaj je pokazal narod energije, torej o narodovem delu, o

tem Slovenci še nismomnogo mislili, čeravno bibilo to zanarodno delo, t. j. tisto, ki hoče povzdigniti narodovo delo, prevažno.¹ Kajne, krasen slog, to je kakor bi človek pezdil zobal. In logika! Ta, ta! Drug vzgled: Dijak, kot pripadnik stanu, z izredno vajno nalogo, a slabim položajem² ali: spešenje zgoraj naštetih nalog slov. dijaštva³ ali: O njihovem bodočem društvu, ki je blizu slovenskega ozemlja, ni izključeno, da bi mogli delati med letom, posebno o počitnicah, že praktično.⁴

Takih vzgledov vse mrgoli. Zdi se nam, kakor bi bila „Omladina“ podedovala krasni slog nekdanjega „Slovanskega Sveta“, ki je pisal priznano „divno“ slovenščino. Slovensko dijaštvo pa opozarjamo, naj si včasih pogleda „Omladino“, da bo videlo, kakane sme biti slovenščina, kajti tako kakor so pisani nekateri članki v „Omladini“, se pravi naravnost naš jezik dreti. Na polju slovenske stilistike pa si bo „Omladina“ gotovo stekla nevenljivih zaslug. *Brenclj.*

¹ Omladina str. 17, ² str. 97, ³ ibid, ⁴ str. 99.

Pozor!

Spise in naznanila je pošiljati na uredništvo „Zora“: V. Marinko, Dunaj, XVIII. Währingergürtel 55, III., 10.

Naročnino in reklamacije pa na upravništvo „Zora“: Anton Rasberger, Dunaj, XVIII./, Schulgasse (Postfach).

„Zora“ izhaja vsak mesec tekom šolskega leta na eni poli in stane 2 K, za dijake 1.20 K. Izdajatelj Anton Kralj. Tiskarna o. o. Mehitaristov.